

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองทั้ง 5 ประเด็น คือ ความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา ความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลืองานบ้าน ความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉิน ความคาดหวังให้บุตรช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียน และความคาดหวังให้บุตรมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้วนั้น พบว่ามารดาในเขตชนบทมีความคาดหวังให้บุตรชายและบุตรหญิงช่วยเหลือในแต่ละประเด็นในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาในเขตเมือง เมื่อนำปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม เข้ามาศึกษาพร้อมกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรทั้ง 5 ประเด็น แล้วปรากฏผลดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านประชากร

1.1 อายุของมารดา อายุของมารดาที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่มีอายุมากมีความคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาที่มีอายุน้อย ซึ่งมีได้เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดาส่วนใหญ่ทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ฝังรากลึกมาแต่โบราณ ที่บุตรจะต้องเป็นผู้ช่วยเหลือและดูแลบิดามารดาในวัยชรา ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลืองานบ้านของมารดาในเขตเมืองเท่านั้นที่มารดาที่มีอายุมากคาดหวังมากกว่า ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากสภาพความเป็นอยู่ในเมืองที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะเมื่อมารดาอายุมากแต่จะต้องทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกันดังนั้นจึงคาดหวังมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาในเขตเมืองเมื่อนำอายุของมารดา มาร่วมศึกษา ทั้งนี้เพราะการที่มารดาในเขตชนบทส่วนใหญ่มีการศึกษาด้านนี้ยังทำให้แนวความคิดในเรื่องที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรเด่นชัดขึ้น

1.2 อายุแรกสมรสของมารดา อายุแรกสมรสของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้พบว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง เพราะอาจมีสาเหตุมาจากการที่มารดาทำการสมรสเมื่ออายุน้อยนั้นทำให้หมดโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อในระดับสูง ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว ดังนั้นจึงต้องการให้บุตรช่วยเหลือ นอกจากนั้นแล้วการที่มารดามีการศึกษาต่ำนั้นทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตรไม่เปลี่ยนแปลง แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรหนึ่งช่วยเหลืองานบ้านนั้น พบว่าอายุแรกสมรสมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ทั้งนี้เพราะการช่วยเหลืองานบ้านเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง จากการที่ได้นำอายุแรกสมรสมาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดา พบว่ามารดาในเขตชนบทยังคงคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรสได้ทำให้ความแตกต่างเปลี่ยนแปลงไปถึงแม้ว่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาก็ตาม

1.3 จำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา จำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่มีจำนวนบุตรมากคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะการที่มารดามีบุตรมากทำให้เกิดภาระที่จะต้องเลี้ยงดูซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่ามารดาที่มีบุตรน้อย ดังนั้นมารดาย่อมต้องการให้บุตรได้มีส่วนแบ่งเบาภาระโดยการให้ช่วยเหลือจนเจือครอบครัวมากกว่ามารดาที่มีบุตรน้อย แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรหนึ่งช่วยเหลืองานบ้านพบว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากและมารดาที่มีจำนวนบุตรน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกันเพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง ความคาดหวังให้บุตรชายและบุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินในวัยชราของมารดาเขตชนบทนั้นมารดาที่มีจำนวนบุตรมากและน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกันเพราะเป็นค่านิยมของสังคมไทยที่บุตรจะต้องให้ความช่วยเหลือบิดามารดาซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในเขตชนบท ถึงแม้ว่าปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดาจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร แต่ก็ปรากฏว่ามีได้ทำให้ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไป คือมารดาในเขตชนบทยังคงคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่ามารดาในเขตเมือง

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพของมารดา อาชีพของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ อาชีพค้าขายบริการและอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะนอกจากบุตรสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในแรงงานทางเกษตรกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีพของมารดาโดยตรงแล้ว เนื่องจากอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้นมีผลตอบแทน หรือรายได้ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่า แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้าน, ความคาดหวังให้บุตรชายและบุตรหญิงมอบรายได้แก่มารดาส่วนหนึ่งเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้วของมารดาในเขตเมือง พบว่ามารดาที่มีอาชีพต่างกันคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงและเนื่องจากค่าครองชีพประจำวันในเมืองสูงมากทำให้มารดาคาดหวังรายได้ส่วนหนึ่งที่บุตรจะมอบให้เมื่อทำงานแล้ว ทั้งนี้เพื่อจุนเจือช่วยเหลือครอบครัวอันเป็นการแบ่งเบาภาระ ถึงแม้ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร แต่ก็ยังพบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เพราะมารดาในเขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมจึงมีรายได้หรือผลตอบแทนต่ำ แต่มารดาในเขตเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพวิชาชีพ ซึ่งมีผลตอบแทนสูงกว่าดังนั้นจึงทำให้มารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่า

2.2 อาชีพของสามี อาชีพของสามีมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรเช่นเดียวกับอาชีพของมารดา คือมารดาที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพวิชาชีพ อาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ดังเหตุผลที่กล่าวไปแล้วในส่วนของอาชีพของมารดา นอกจากนั้นอาชีพของสามีมักจะเกี่ยวข้องกับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัว การที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมักทำให้รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น จึงทำให้ความคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่า แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้ว ของมารดาในเขตเมืองที่พบว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังมากกว่า ทั้งนี้เพราะอาจจะต้องการนำไปใช้

หมุนเวียนในธุรกิจการค้าของครอบครัว ความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลืองานบ้านนั้น พบว่า มารดาที่มีประกอบอาชีพต่างกันคาดหวังไม่แตกต่างกัน เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง ถึงแม้ว่าอาชีพของสามีมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้าน เศรษฐกิจจากบุตรก็ตาม แต่ก็มิได้ทำให้ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของมารดาใน เขตชนบทและเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไป คือมารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่า ทั้งนี้เพราะ สามีของมารดาในเขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม แต่สามีของมารดา ในเขตเมืองประกอบอาชีพวิชาชีพ

2.3 ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้าน เศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจสูงซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะการที่ ครอบครัวมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำย่อมทำให้มาตรฐานชีวิตของ ทุกคนในครอบครัวต่ำหรือมีค่าเป็นอยู่ที่ไม่มั่นคง ดังนั้นจึงคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือมากกว่า ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้าน และความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินพบว่ามารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ต่ำและสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงและเป็นความต้องการ ให้บุตรช่วยเหลือในเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น การที่จะรอความช่วยเหลือจากบุตรชายเท่านั้น ย่อมกระทำมิได้เนื่องจากมีความจำเป็นเร่งด่วน ถึงแม้ว่าปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาก็ตามแต่มิได้ทำให้ความแตกต่างระหว่าง ความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไปคือมารดาในเขตชนบท คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เพราะ มารดาในเขตชนบทมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่า มารดาในเขตเมือง

3. ปัจจัยทางด้านสังคม

3.1 การศึกษาของมารดา การศึกษาของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวัง ของมารดาในเขตชนบท ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร คือมารดาที่มี การศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ทั้งนี้

เพราะการที่มารดาที่มีการศึกษาสูงนั้นมีการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจที่จะได้รับจากบุตรเปลี่ยนแปลงไป แต่มารดาที่มีการศึกษาด้านนี้ยังคงยึดมั่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีอยู่จึงทำให้มารดาที่มีการศึกษาคาดหวังมากกว่า อย่างไรก็ตามก็ถึงแม้ว่าการศึกษาของมารดามีอิทธิพลทำให้มารดา มีความคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรก็ตาม แต่ก็มิได้ทำให้ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองเปลี่ยนไป คือมารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เพราะมารดาในเขตชนบทมีการศึกษาน้อยกว่ามารดาในเขตเมือง

3.2 การศึกษาของสามี การศึกษาของสามีก็มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรเช่นเดียวกันกับการศึกษาของมารดา คือมารดาที่สามีมีการศึกษาคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามีมีการศึกษาสูงซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะมารดาและสามีมักจะมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องราวในครอบครัว ซึ่งจากการที่สามีมีการศึกษาสูงนั้นทำให้แนวความคิดของสามีเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรเปลี่ยนแปลงไป จึงมีผลทำให้ความคาดหวังของมารดาเปลี่ยนแปลงไปด้วย และนอกจากนั้นการที่สามีมีการศึกษาสูงทำให้สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวสูงไปด้วย จึงทำให้มารดาคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับมารดาที่สามีมีการศึกษาสูงแล้ว แต่ความคาดหวังให้บุตรชายและบุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านของมารดาในเขตชนบท พบว่ามารดาที่สามีมีการศึกษาค่ำและการศึกษาสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ เป็นหน้าที่ของบุตรหญิงและความต้องการให้บุตรชายช่วยเหลือด้วย ทั้งนี้เพราะ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในครอบครัวก็เป็นได้ ถึงแม้ปัจจัยทางด้านการศึกษาของสามีจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร แต่ก็มิได้ทำให้ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองเปลี่ยนแปลงไป คือมารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เพราะสามีมารดาในเขตชนบทมีการศึกษาน้อยกว่ามารดาในเขตเมือง

3.3 การรับสื่อสารมวลชนของมารดา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่มีการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีการรับสื่อสารมวลชนสูง

ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะการที่มารดาได้รับสื่อสารมวลชนสูงนั้นทำให้แนวความคิดในเรื่องความช่วยเหลือจากบุตรเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการศึกษาทางหนึ่งตรงกันข้ามกับมารดาที่มีการรับสื่อสารมวลชนต่ำที่ยังคงยึดถือประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับจากบุตรอยู่ แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือนงานบ้านของมารดาในเขตเมืองพบว่ามารดาที่รับสื่อสารมวลชนต่ำและสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมในเมืองนั้นทุกคนในครอบครัวจะต้องช่วยเหลือกันถึงแม้งานบ้านจะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงก็ตาม และนอกจากนั้นยังพบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาในเขตเมือง เมื่อนำปัจจัยทางด้านการรับสื่อสารมวลชนของมารดา มาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาแล้ว

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาสตรีที่สมรสแล้ว อายุระหว่าง 15-39 ปีที่กำลังอยู่กับสามี (Currently Married) และมีบุตรเท่านั้นในครั้งต่อไปควรที่จะทำการศึกษาคณะที่เป็นมารดาที่มีอายุมากกว่านี้ เพื่อที่จะได้ทราบความคาดหวังของมารดาที่มีอายุมาก คือตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปว่าเป็นอย่างไร นอกจากนั้นควรที่จะทำการศึกษามารดาหรือสตรีที่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตรว่ามีความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใดและแตกต่างกันอย่างไรบ้างในเขตชนบทและเขตเมือง

2. ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรนั้น มีความสำคัญมากสำหรับมารดาในเขตเมืองขนาดใหญ่ เพราะค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสูงมาก ดังนั้นควรที่จะทำการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวนี้มากน้อยเพียงใดและมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อนำปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมเข้ามาร่วมศึกษาแล้ว

3. ควรที่จะได้มีการศึกษาระหว่างความคาดหวังของบิดามารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด